

УДК 025.3/4:[005.922.52:004.932]](477)
DOI: 10.36273/2076-9555.2023.5(322).36-39

Світлана Шийка,
кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри журналістики та українознавства
Національного університету водного господарства та природокористування,
e-mail: svitlanashyuka@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8138-7205>

Теоретико-прикладні аспекти формування Цифрової платформи книжкової індустрії як складової частини інформаційного простору*

Прикладом тематичного інформаційного підпростору, утвореного навколо певного реперного видання, може слугувати *інформаційний кейс українського стародруку "Євангеліє Учительне" К. Транквіліона-Ставровецького*. До його інформаційного наповнення доречно віднести церковнослов'янські рохманівський (1619), унівський (1696), могильовський (1697) першодруки та сучасний україномовний переклад "Євангелія Учительного" (2014); біографічні відомості щодо життя й діяльності К. Транквіліона-Ставровецького, наведені в енциклопедичних і довідкових виданнях; з'ясування питань його видавничої діяльності; історичні й сучасні дослідження науковців; публікації наукових заходів; архівні документи; народні перекази; матеріали регіональних медіа, віртуальної електронної мережі тощо.

Іншим перспективним, на нашу думку, напрямом структуризації інформаційного спектра певної наукової галузі є авторські *інтернет-портфоліо*. Складниками одного з авторських портфоліо — заслуженого діяча науки і техніки України, доктора філологічних наук, професора, класика української ономастики, дослідника антропонімії Закарпаття П. Чучки — є електронні варіанти історико-етимологічних словників "Прізвища закарпатських українців", "Слов'янські особові імена українців", бібліографічного покажчика "Покликання", а також монографія "Антропонімія Закарпаття", розділ "Розвиток імен та прізвищ" монографії "Історія української мови. Лексика і фразеологія", низка наукових статей, що потребують оцифрування. Варто зазначити, що в сукупності зі здобутками учнів і послідовників науковця, а також результатами досліджень особових назв мешканців цього регіону іншими вченими, вони утворюють повний антропонімний кейс ареалу українського Закарпаття [6; 18, с. 614—616].

Ефективною формою віддаленого доступу до тематично відібраних бібліотечних джерел і водночас рекламною акцією є віртуальні виставки, вітринні повідомлення, рекламні огляди книжкових надходжень тощо.

Віртуальна виставка — це репрезентація у віртуальній мережі за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій і сучасних електронних засобів трансляції інформації візуальних, тематично відібраних і систематизованих моделей друкованих творів та інших джерел інформації з метою віддаленого ознайомлення та використання. Низку віртуальних виставок репрезентовано на вебсайті Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки. Наприклад, експозиція "Українська Повстанська Армія «Поліська Січ»: історія незламних" містить історичну довідку, ілюстровану численними світлинами й географічними картами, пісню про "Поліську Січ" УПА, виставку книг та їх бібліографічний опис, адреси посилань на статті зі збірників і періодичних видань, електронні ресурси. Структурними компонентами іншої виставки під назвою "Рівненський обласний конкурс «Краща книга Рівненщини»: номінація "Краще поліграфічне видання", є матеріали: "Віртуальна виставка книг", "Книга як поліграфічне видання", "Переможці конкурсу «Краща книга Рівненщини»" в номінації "Краще поліграфічне видання" за 2010—2022 рр. [1].

Висновки. Проведене дослідження спрямовано на розроблення інституціональних засад формування Цифрової платформи книжкової індустрії як засобу забезпечення доступу до інформації та навігації в системі єдиного інформаційного простору. Її структурними компонентами визначено: засадничі нормативно-правові документи; інформаційне поле; інформаційну інфраструктуру; суб'єктів інформаційної взаємодії; інформаційне середовище; інформаційну діяльність; репрезентацію та ринок ди-

* Закінчення. Початок див.: Вісник Книжкової палати. 2023. № 4. С. 48—52.

намічного спектра книжкової індустрії. Увагу зосереджено на основних інфраструктурних інформаційних об'єктах Цифрової платформи книжкової індустрії: електронних бібліотеках, інформаційних вебсайтах, цифрових репозиторіях і продуктивних формах сучасної кодифікації та каталогізації, як-от: бібліографічні покажчики, довідники й путівники, колекції оцифрованих документів, тематичні інформа-

ційні кейси, електронні тематичні портфоліо, віртуальні виставки тощо.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з оцифровуванням друкованої спадщини; удосконаленням методики доступу до інформації та її відбору; розробленням, репрезентацією та поширенням перспективних прикладних форм систематизації й кодифікації джерельної бази книжкової індустрії.

Список бібліографічних посилань

1. Віртуальні виставки / Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека. URL: <http://libr.rv.ua/ua/virt/>.
2. Держава і право: електронні бібліографічні ресурси : путівник / Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; уклад.: Н. І. Моїсеєнко, А. М. Колесніченко, наук. ред. Т. В. Добко. Київ, 2010. 118 с.
3. Інститут історії України НАН України : офіційний вебсайт. URL: <http://history.org.ua/uk>.
4. Кремень В., Биков В. Категорії "простір" і "середовище": особливості модельного подання та освітнього застосування. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2013. № 2. С. 3—16.
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: видання бібліотеки та література про її діяльність (2004—2018) : науково-бібліографічний покажчик / ред.: Л. А. Дубровіна, Т. В. Добко. Київ : Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, 2018. 598 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0002188>.
6. Покликання : біобібліогр. покажч.: до 90-річчя від дня народження Павла Павловича Чучки / уклад.: Л. О. Мельник та ін. Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2018. 224 с.
7. Путівник по найцікавіших електронних бібліотеках України та світу. URL: http://odnb.odessa.ua/view_post.php?id=2771&fbclid=IwAR3mI13IUbeGiOxCb4zYio2JisCCeQK4HOyNqcz3IRjy9uxeDxYGVUhbcbfM.
8. Ресурси / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
9. Сенченко М. Центр державної бібліографії в цифрову епоху. *Вісник Книжкової палати*. 2016. № 4. С. 3—9.
10. Сенченко М. Цифрова платформа книжкової індустрії. *Вісник Книжкової палати*. 2021. № 11. С. 3—7.
11. Сенченко Н. Актуальні питання формування цифрових колекцій електронних бібліотек. *Вісник Книжкової палати*. 2023. № 1. С. 15—25.
12. Солоіденко Г. Електронні путівники — важливий інформаційний ресурс наукової бібліотеки. *Вісник Книжкової палати*. 2023. № 1. С. 25—31.
13. Тихомирова Є. Європейський інформаційний простір: сутнісні характеристики та тенденції розвитку. Актуальні проблеми формування та розвитку європейського інформаційного простору : колективна монографія. Луцьк : ВНЗ імені Лесі Українки, 2012. С. 6—50.
14. Україніка — електронна бібліотека / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=UKRAINICA&P21DBN=UKRLIB>.
15. Українська ономастика : бібліографічний покажчик / уклад.: С. О. Вербич, І. В. Єфіменко, І. М. Желєзняк; НАН України, Ін-т укр. мови. Київ, 2013. 364 с.
16. Цифровий репозиторій Національного університету водного господарства та природокористування. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/>.
17. Шийка С. В. Осмислення української історичної антропоніміки у контексті формування європейського інформаційного простору. *Науковий журнал "Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського". Серія: Філологія. Журналістика. Спецвипуск, присвячений євроінтеграційній тематиці*. С. 173—178. DOI: 10.32782/2710-4656/2022.spec/26.
18. Шийка С. В. Українська історична антропоніміка на межі століть. Scientific developments of European countries in the area of philological researches : Collective monograph. Riga : Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2020. P. 2. Pp. 603—620. DOI: 10.30525/978-9934-588-56-3.2.16.
19. Buckland M. *Information as thing*. *Journal of the American Society for Information Science*. 1991. Vol. 42, issue 5. P. 351—360. DOI: 10.1002/(SICI)1097-4571(199106)42:5<351::AID-ASIS>3.0.CO;2-3.
20. Cambridge dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org>.
21. Dictionary by Merriam-Webster. URL: <https://www.merriam-webster.com/>.
22. Masuda Y. *The Information Society as Post-industrial Society*. Washington : World Future Society, 1981. 171 p.
23. Newby G. Metric Multidimensional Information Space. *The fifth Text Retrieval Conference (TREC-5)*. Gaithersburg, Maryland, 1996. URL: <https://petascale.org/papers/newby-trec5.pdf>.
24. Rogala-Lewicka A. Informacja jako autonomiczny czynnik wpływu w przestrzeni publicznej. Studium władztwa informacyjnego. Praca doktorska, Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych, Uniwersytet Warszawski. Warszawa, 2013. 440 s.
25. Towards knowledge societies: UNESCO world report. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000141843>.

Svitlana Shyjka,

PhD of Philological Sciences,

Associate Professor of Journalism and Ukrainian Studies

National University of Water Management and Natural Resources Use

Theoretical and applied aspects of the formation of the Digital platform of the book industry as a component of the information space

The article is devoted to consideration of the theoretical and applied aspects of the formation of the Digital platform of the book industry as a component of the information space. The research was conducted within the framework of the project of forming the Digital platform of the book industry, initiated by professor M. Senchenko on the pages of the Book Chamber Bulletin. The relevance of scientific intelligence is caused by the need to ensure prompt access to information in the book industry.

From the standpoint of a generalized approach, the information space is defined as a certain model of a structured system of permanent states and processes of semantic reflection of objective reality and the results of human thinking about it, the component of which is the specific or target information subspace of the book industry, which includes the Digital platform of the book industry. The structural components of the latter include: basic regulatory and legal documents, information field, information infrastructure, subjects of information interaction, information environment, information activity, representation and market of the dynamic spectrum of the book industry.

Attention is focused on the main infrastructural information objects of the Digital platform of the book industry: electronic libraries, information websites, digital repositories and productive forms of modern codification and cataloging, in particular, such as: bibliographic indexes, reference books and guides, collections of digitized documents, thematic information cases, electronic thematic portfolios, virtual exhibitions, etc.

Prospects for further research related to the digitization of printed heritage, improvement of methods of access and selection of necessary information, development, representation and distribution of promising applied forms of systematization and codification of the source base of the book industry have been determined.

Keywords: bibliography; information space; cataloging; book industry; codification; digitization; theoretical and applied aspects; digital platform

References

1. *Virtualni vystavky* (2022). Rivnenska oblasna universalna naukova biblioteka. Available at: <http://libr.rv.ua/ua/virt/>.
2. Moiseienko N. I. & Kolesnichenko A. M. (Comp.) (2010). *Derzhava i pravo: elektronni bibliohrafichni resursy : putivnyk*. Kyiv.
3. *Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy: veb-sait* (2023). Available at: <http://history.org.ua/uk>.
4. Kremen V. & Bykov V. (2013). Katehorii "prostir" i "seredovyshe": osoblyvosti modelnoho podannia ta osvithnoho zastosuvannia. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnymi systemamy*, 2, pp. 3—16.
5. Dubrovina L. A. & Dobko T. V. (Eds.). (2018). *Natsionalna biblioteka Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho : vydannia biblioteki ta literatura pro yii diialnist (2004—2018): nauково-bibliohrafichni pokazhchyk*. Kyiv. Available at: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0002188>.
6. Melnyk L. O. et al. (2018). *Poklykannia : biobibliohr. pokazhch.: do 90-richchia vid dnia narodzhennia Pavla Pavlovycha Chuchky*. Uzhhorod: Vyd-vo Oleksandry Harkushi.
7. *Putivnyk po naitsikavishykh elektronnykh bibliotekakh Ukrainy ta svitu*. (2020). Available at: http://odnb.odessa.ua/view_post.php?id=2771&fbclid=IwAR3mI13IUbeGiOxCb4zYio2JisCCeQK4HOyNqcz3lRjy9uxeDxYGVUhbcm.
8. *Resursy* (2023). Natsionalna biblioteka Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho. Available at: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
9. Senchenko M. (2016). Tsentri derzhavnoi bibliohrafii v tsyfrovu epokhu. *Visnyk Knyzhkovoï palaty*, 4, pp. 3—9.
10. Senchenko M. (2021). Tsyfrova platforma knyzhnoi industrii. *Visnyk Knyzhkovoï palaty*, 11, pp. 3—7.
11. Senchenko N. (2023). Aktualni pytannia formuvannia tsyfrovyykh kolektsii elektronnykh bibliotek. *Visnyk Knyzhkovoï palaty*, 1, pp. 15—25.
12. Soloidenko H. (2023). Elektronni putivnyky — vazhlyvyi informatsiyni resurs naukovoi biblioteki. *Visnyk Knyzhkovoï palaty*, 1, pp. 25—31.
13. Tykhomyrova Ye. (2012). Yevropeyskyi informatsiyni prostir: sutnisni kharakterystyky ta tendentsii rozvytku. *Aktualni problemy formuvannia ta rozvytku yevropeiskoho informatsiynoho prostoru: kolektyvna monohrafiia*. Lutsk: VNZ imeni Lesi Ukrainky, pp. 6—50.
14. *Ukrainika — elektronna biblioteka*. (2023). Natsionalna biblioteka Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho. Available at: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=UKRAINICA&P21DBN=UKRLIB>.
15. Verbych S. O., Yefymenko I. V. & Zheliezniak I. M. (2013). *Ukrainska onomastyka: bibliohrafichni pokazhchyk*. Kyiv.
16. *Tsyfrovyyi repozytorii Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia*. (2023). Available at: <https://ep3.nuwm.edu.ua/>.
17. Shyika S. V. (2022). Osmyslennia ukrainskoi istorychnoi antroponomiky u konteksti formuvannia yevropeiskoho informatsiynoho prostoru. *Naukovyi zhurnal "Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho"*. Serii: Filolohiia.

- Zhurnalistyka. Spetsvypusk, prysviachenyi yevrointehratsiinii tematytsi. Vydavnychiy dim "Helvetyka", pp. 173—178. DOI: 10.32782/2710-4656/2022.spec/26.
18. Shyika S. V. (2020). Ukrainka istorychna antroponimika na mezhi stolit. *Scientific developments of European countries in the area of philological researches: Collective monograph*. Riga: Izdevnieciba "Baltija Publishing", P. 2, pp. 603—620. DOI: 10.30525/978-9934-588-56-3.2.16.
19. Buckland M. (1991). *Information as thing*. *Journal of the American Society for Information Science*, vol. 42, issue 5, pp. 351—360. DOI: 10.1002/(SICI)1097-4571(199106)42:5<351::AID-ASI5>3.0.CO;2-3.
20. *Cambridge dictionary*. (2023). Available at: <https://dictionary.cambridge.org>.
21. *Dictionary by Merriam-Webster*. (2023). Available at: <https://www.merriam-webster.com/>.
22. Masuda Y. (1981). *The Information Society as Post-industrial Society*. Washington: World Future Society.
23. Newby G. (1996). Metric Multidimensional Information Space. *The fifth Text Retrieval Conference (TREC-5)*. Gaithersburg, Maryland. Available at: <https://petascale.org/papers/newby-trec5.pdf>.
24. Rogala-Lewicki A. (2013). *Informacja jako autonomiczny czynnik wpływu w przestrzeni publicznej. Studium władztwa informacyjnego*. Praca doktorska, Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych, Uniwersytet Warszawski. Warszawa.
25. *Towards knowledge societies: UNESCO world report*. Available at: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000141843>.

Надійшла до редакції 14 квітня 2022 року

З АРХІВУ КНИЖКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ

УДК 015:061]:050"197":001.89]](477)(045)
DOI: 10.36273/2076-9555.2023.5(322).39-48

Лариса Дояр,
кандидатка історичних наук, доцентка,
завідувачка Державного архіву друку
Книжкової палати України,
e-mail: arkhiv@ukrbook.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0789-2462>

Десятирічка ідеологічних ювілеїв та її віддзеркалення в періодиці УРСР 1970-х років

Статтю підготовлено в рамках науково-дослідної роботи Книжкової палати України, запланованої на 2023 р. Відповідно до сформульованого завдання — визначити тематичні та змістові пріоритети друкованих видань України 1970-х рр. — авторка виявила порушену проблему як таку, що відповідає пошуковому параметру зазначеної науково-дослідної роботи. Цей висновок було зроблено на підставі ретельного перегляду карткових каталогів Книжкової палати, а саме: хронологічного каталогу 1970—1979 рр.; генерального алфавітного каталогу в межах скриньок міністерств і відомств УРСР; видавничого каталогу в межах столичних і регіональних видавництв; каталогу періодичних (крім газет) і продовжуваних видань Державного архіву друку.

Формулюючи мету статті, авторка виходила з імплікативного судження про очевидний зв'язок між найгучнішими ідеологічними радянськими ювілеями 1970-х рр. (100-річчя від дня народження В. Леніна (1970), 50-річчя від часу утворення СРСР (1972), 60-річчя від дати перемоги Великої Жовтневої соціалістичної революції на теренах колишньої Російської імперії (1977)) і розвитком тогочасної національної культури українського народу. У контекст контрверсійного обговорення похідно потрапив і дискурс щодо переважної білінгвальності вихованих радянською владою українців. Першоджерельною базою для написання пропонованої статті став періодичний орган друку Міністерства культури Української РСР, орієнтований на різні верстви населення республіки, — журнал "Соціалістична культура", що в досліджуваній період позиціонував себе як "масовий громадсько-політичний щомісячник теорії і практики культурного будівництва". Висновковою констатацією статті стало твердження про розвиток української радянської культури в парадигмі гармонічного поєднання між соціалістичним змістом і національною формою всіх виявів культурного життя УРСР.

Ключові слова: науково-дослідна робота Книжкової палати України; друковані видання України 1970-х рр.; громадсько-політичний журнал "Соціалістична культура"; ідеологічні ювілеї 1970-х рр. у СРСР

Постановка проблеми. Культурне життя українського народу в розмаїтті галузей, літературно-мистецьких форм та імен діячів є науково й суспільно затребуваною проблемою дослідження. Не становить винятку й період 1970-х рр., коли культурне життя 50-мільйонного населення